

АВТОПОРТРЕТ

Самопрезентація міфу

Кураторський проект Євгена Котляра

З ЯБЛУКОМ

Кураторський проект Євгена Котляра

АВТОПОРТРЕТ З ЯБЛУКОМ

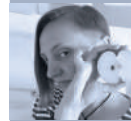
Самопрезентація міфу

Харків 2019

24

Балабуха Юлія
Київ (випуск 2006, спеціаліст)

26

Білецька Вікторія
Харків (випуск 2017, магістр)

28

Борисова Марія
Харків (випуск 2006, спеціаліст)

30

Галкіна Анастасія
Харків (випуск 2018, бакалавр, магістрант)

32

Демиденко Марина
Харків (випуск 2017, спеціаліст)

34

Денисова Дар'я
Харків (випуск 2012, спеціаліст)

36

Довгалюк Марія
Харків (випуск 2018, бакалавр, магістрант)

38

Зуб Катерина
Харків (випуск 2006, спеціаліст)

40

Кругляк-Дрига Анна
Харків (випуск 2018, магістр)

42

Ландіна Юлія
Харківська обл. (випуск 2003, спеціаліст)

46

Лахматова Анна
Харків (випуск 2018, бакалавр, магістрант)

48

Литвин Тетяна
Харків (випуск 2018, бакалавр)

50

Ляшенко-Тарасовець Марина
Харків (випуск 2018, спеціаліст)

52

Молдаван Анастасія
Київ (випуск 2017, магістр)

54

Осока Юлія
Київ (випуск 2007, спеціаліст)

56

Перепелиця Катерина
Харків (випуск 2017, спеціаліст)

58

Погребняк Євгенія
Харків (випуск 2017, магістр)

60

Саєнко Тетяна
Київ (випуск 2010, спеціаліст)

62

Сімонова Альона
Харків (випуск 2012, магістр)

64

Стаценко Таїсія
Харків (випуск 2018, бакалавр)

66

Сьянова Світлана
Харків (випуск 2010, спеціаліст)

68

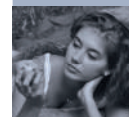
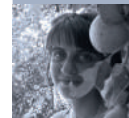
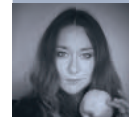
Фринтов (Євдошенко) Тетяна
Торонто (випуск 2001, спеціаліст)

70

Худякова Анастасія
Харків (випуск 2018, магістр)

72

Шматова Ірина
Київська обл. (випуск 2006, магістр)

Час збирати яблука

Мистецький проект «Автопортрет з яблуком. Самопрезентація міфу» торкається однієї з магістральних тем світового мистецтва, що уособлює людський вимір історії. Адже яблуко у світовій культурній традиції — це не просто чудовий і смачний фрукт. Його дійсне значення виникає на перетині багатьох традицій, які дійшли до нашого часу в численній фразеології з грецької, слов'янської, скандинавської міфологій тощо («яблуко розбрату», «яблука Гесперид», «молодільні яблука»). Але для нас, перш за все, це біблійний символ, що виступає культурним кодом всієї європейської цивілізації та визначає його шлях з *homo sapiens* до *homo ethicus* з усіма наростаючими сенсами й контрверсіями. Це фрукт, який збуджує апетит в найширшому значенні, спокушує, стирає межу між дозволеним і забороненим, підштовхує людину до складного та лоскитливого вибору.

Поеднуючи власний портрет з цим кодом, художник маніфестує свій зв'язок із генеалогією людства, демонструє свою індивідуальність, досвід й причетність до багатовікової мистецької традиції. Згодом лінійний протяг часу закручується у спіраль, де людина починає бачити себе не стороннім спостерігачем історії, а повноцінним учасником світової драми, *Theatrum Mundi*, що неминуче оновлює сцени і декорації, ускладнює контексти і дискурси, але не змінює головного — гостроти і суті людського існування.

Цей проект об'єднав декілька цілей. Одна з них пройнята сантиментом — зібрати в єдине творче поле різні покоління монументалістів, вихованців Харківської державної академії дизайну і мистецтв, надати їм можливість виразити себе через цю споконвічну тему саме у тій іпостасі, яка найбільш гостро відображає, а можливо і оголює їх особистий, сьогодинішній нерв життя. У кожного він свій: у розмаїтті образів і художніх трактувань, в індивідуальності буття, де одні — живуть і дихають професією монументаліста, інші — реалізують себе у споріднених чи зовсім інших галузях творчості, треті — занурилися у турботи повсякденності, де стали чутні дзвінки дитячі голоси, але обмаль місця залишилося для мистецтва. Попри це десь глибоко продовжує жити мрія про живопис, стихію чистої творчості. Мрії повинні збуватися. Прийшов час об'єднати професійними узами різні генерації харківських монументалістів в одну гільдію, в єдину родину: зрілих мистців повернути в альма-матер, світлу і наївну мрійливість студентства, а студентам і нещодавнім випускникам, навпаки, розгорнути горизонти творчості.

Інша мета не є очевидною, але вона також мотивує проект. Це затвердження самого поняття монументалістики, яке втратило сенс для сучасної генерації. Класична професія стала витіснятися сучасними візуальними практиками, а межі престижного фаху — розмиватися. Все це змушує шукати нові форми монументального мистецтва, наголошуючи на тому, що професія монументаліста є синонімом художника-універсала, ремісника і філософа, чиї знання, навички і досвід дозволяють вільно володіти різною художньою мовою і широким арсеналом пластичних засобів, відчувати сучасність. Адже монументалізм — це, перш за все, спосіб мислення, вміння працювати з великою формою, трансформувати зображення в знак,

бачити велике в малому і навпаки, виражати свою індивідуальність через експерименти в різних царинах творчості.

Нарешті, третя, власне, художня мета і ідея проекту зорієнтована на те, що справжнім мірилом мистецької зрілості на шляху до вершин творчості є порівняння з великими попередниками: їх майстерністю, самотністю, умінням передати загальне через індивідуальне, розкрити те, що філософи називали *Zeitgeist* — дух свого часу. Але якщо з майстрами минулого ми стаємо в один ланцюг, «дихаючи їм у потилицю», то з нашими сучасниками — учасниками проекту — пліч-о-пліч, створюючи один, колективний портрет нашої доби. Проте, це не заважає авторам наголосити власне на своєму творчому та екзистенціальному «Я», щоб найкращим чином виявити саме через яблуко усвідомлювану, рефлексивну частину особистості, візуалізувати, по Роберту Бернсу, свою особисту «Я-концепцію»¹.

Майже чверть століття роботи на кафедрі монументального живопису ХДАДМ я мав щастя спостерігати становлення декількох поколінь монументалістів, вчити їх і вчитися у них, бачити їх перші кроки, етапи росту і дипломні презентації, а згодом — важкі пошуки, зрілу творчість і визнання. Цей порядок має тривати. Насіння, яке кинуте, має давати сходи, а розкидане каміння — перекладаючи Екклесіаста, — зібрані плоди життя, бо всьому є свій час. Чого б цим плодам не бути яблуками?

Євген Котляр,
куратор проекту

кандидат мистецтвознавства,
професор Харківської державної академії
дизайну і мистецтв

¹ Бернс, Роберт Б. Я-концепция и воспитание (пер. с английского). М., 1989.

Майстер Бертрам з Міндена. Адам і Єва.
Вівтар грабарів.
1375-1383. Кунстхалле, Гамбург

Дорога з Божого саду

Гріхопадіння спотворило природу людини, а вигнання першолюдей з Раю приречило їх на фізичні та моральні тяготи, втім, залишило надію на повернення до Еденського саду. Щоправда, вона бачилась лише на есхатологічному горизонті. Хоча яблуко не згадується в Біблії у зв'язку з відомою історією гріхопадіння Адама і Єви, саме його в європейській традиції прийнято вважати символом цієї легенди як заборонений плід з Дерева пізнання Добра і Зла. Біблійний наратив перетворює цей плід у символ заборони і спокуси, кордону між добром і злом. В решті решт, ароматне яблучко з Божого саду стає уособленням богоборства, повстання людини проти Божої волі, втрати божественної гармонії². Протягом століть мистці зверталися до цього мотиву, намагаючись краще уявити і висловити своє розуміння історії, слід від якої — у вигляді первородного гріха й дотепер несе в собі кожен смертний: жінка у важких муках народжує дітей і підкоряється чоловікові, а чоловік у поті чола добуває хліб свій насущний на землі (Бут. 3:16-19).

Творче переосмислення цього міфу вторувало викликам певної доби, а сам сюжет став наріжним камінням антропоцентризму, поєднуючи поетику щастя з драмою існування, цвітіння з тлінністю. Сюжетні траєкторії «Адама і Єви» виявилися досить різноманітними, збагативши мистецьку традицію і жанрову палітру новими темами. Незмінним залишалося одне — образ Єви завжди відповідав еталону жіночої краси свого часу, демонструючи постійно оновлюваний образ спокусливості.

Адам і Єва на шляху мистецтва

Уперше сюжет «Адам і Єва» з'являється у розписах християнських катакомб в Римі ще на зорі нашої ери. Надалі він прописується у європейській книжковій мініатюрі з X ст., в готичному мистецтві — з кінця XIV століття через славетний вівтар грабарів німецького Майстра Бертрама з Міндена, а в живописі Ренесансу, особливо Північного Відродження — з XV століття. Ян ван Ейк, Гуго ван дер Гус, Ганс Мемлінг та інші підкреслено зображують образ праматері як юної спокусниці, стверджуючи свій ідеал жіночої краси, де ще відгукується готична епоха. Гостріше це відчувається у видатного майстра німецького Відродження Лукаса Кранаха Старшого, який у першій третині XVI століття зробив близько 25 (!) творів на цю тему. Майстер канонізує сюжет у двох варіантах: спільної композиції першолюдей у ключовий момент гріхопадіння на тлі яблуні в райському саду, та диптиху з окремими зображеннями спокусливої Єви з яблуком та збентеженого Адама. Прикриваючи їхню наготу листям, він з'єднує в одному образі три фази біблійного міфу: життя в Едемі (насолада), гріхопадіння (сором) та вигнання з Раю (покарання), підкреслює це й через мотив яблука: цілого або надкушеного (символ скоєного гріха). Через відгомони готичної тілесної стриманості він надає образу Єви натхненність і цнотливість.

Губерт і Ян Ван Ейк. Адам і Єва.
Бічні частини Гентського вівтаря.
1432. Собор Святого Бавона, Гент

Хуго ван дер Гус. Гріхопадіння.
1479. Музей історії мистецтва, Відень

Лукас Кранах Старший. Адам і Єва в Едемі.
1530. Музей історії мистецтв, Відень

² Грехопадение. Мифы народов мира. Энциклопедия. М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. Т. 1. С.318-321.

Альбрехт Дюрер. Адам і Єва. Диптих.
1507. Прадо, Мадрид

Хендрік Гольциус. Адам і Єва.
1616. Приватна колекція

Ганс Бальдунг. Адам і Єва.
Бл. 1531.
Державна картинна галерея,
Мадрид

Якоб Йорданс. Адам і Єва.
1640. Національний музей,
Варшава

Мікеланджело. Гріхопадіння.
1508-1512. Сикстинська капела. Ватикан.

Його великий співвітчизник Альбрехт Дюрер навпаки наповнює образи першолюдей диханням плоті (1507), яка перетворюється у творах найкращого учня майстра, натураліста Ганса Бальдунга Гріна в маніфестацію жіночої природи. Між його Адамом і Євою виникають еротично напружені відносини, а сам образ праматері демонструє фривольність, кокетство і гру натяків. Презентуючи себе як Адама, а свою пасію — в образі Єви, він демонструє зрозумілий йому характер взаємин між чоловіком і жінкою. Заховане в руці яблуко майже зникає з кадру, і біблійний символ табу перетворюється у метафору жадання. Ідеал жіночої краси витісняється суб'єктивною фантазією, характерною для часів маньєризму. Власне, і відому сцену гріхопадіння мистець трактує не в традиційному релігійно-дидактичному сенсі, як Мікеланджело у розпису Сікстинської капели, спотворюючи обличчя грішників потворністю, — а в іншому, гуманістичному дусі³.

Згодом барочна доба в особі Мартена ван Хемскерка, Тіціана, Гольциуса і особливо Рубенса надала вічному сюжету підкреслено плотський характер, де витончений ідеал жіночності набув форми земної пишнотілості, зокрема у голландців, що відгукнулося у концепції Іполита Тена про вплив на мистецтво середовища, побуту і нравів⁴. Так, Хендрік Гольциус трактує прабатьків як ваговитих голландських селян, природність яких виглядає на межі пристойності. Водночас він насичує сюжет безліччю хитромудрої барокової символіки, де у мотивах флори і фауни приховуються образи чесноти, вади, спокутування, надії тощо.

Салон и символізм XIX століття повернув сюжет «Адама і Єви» у русло іділічності, загадковості та еротизму, нездійсненної мрії та естетичної вишуканості. Це був ідеальний мотив, через який Джуліус Паульсен, Куно Амьє, Ганс Тома, Вільям Странг, Джон Байєм Лістон Шоу та інші змогли пробудити уяву, створити мову натяків та жестів, передати красу чоловічої та жіночої наготи між вічністю та тлінном. У художніх формах ця краса маніфестувала ідеали і духовність, і в той же час віддзеркалювала декадентський дух розчарування дійсністю.

Авторські варіації не змінили загального характеру цього сюжету як старозавітної ілюстрації аж до часів *fin de siècle*, коли ця тема переосмислюється у нових ідейно-змістовних та формальних пошуках майже всіх відомих мистців та мисткинь. Різноманітні пластичні версії «Адама і Єви» у творах російських модерністів Кузьми Петрова-Водкіна, Наталії Гончарової, Костянтина Юона, Володимира Баранова-Россіне, Павла Філонова, Юрія Анненкова, а також європейців: Егона Шіле, Ганса Дітера, Сюзанни Валадон, Макса Бекмана, Едварда Мунка, Еміля Нольде, Кароля Патко, Тамари де Лемпїцької та багатьох інших демонстрували те, як цей міф розкривав себе через мистецьку історію доби і окремої особистості, як звільнявся від усталеної іконографії.

Джуліус Паульсен. Адам і Єва.
1893. Приватна колекція

Ганс Тома. Адам і Єва.
1897. Державний Ермітаж

Кузьма Петров-Водкін.
Адам і Єва (Вигнання з Раю).
1911. Приватна колекція

Джон Байєм Лістон Шоу.
Жінка, чоловік та змія.
1911. Приватна колекція

Юрій Анненков. Адам і Єва.
1918. Державна Третьяковська
галерея, Москва

³ Постникова О.В. Маньєризм в творчестві Ханса Бальдунга Грина. Культура Возрождения XVI века. М.: Наука, 1997. С. 237-247.

⁴ Тэн И. Философия искусства. СПб., [1909]. С. 11-14.

Ганс Дітер. Адам і Єва.
Перша третина XX ст.
Приватна колекція

Тамара де Лемпицька. Адам і Єва.
1932. Приватна колекція

Макс Бекман. Адам і Єва.
1917. Приватна колекція

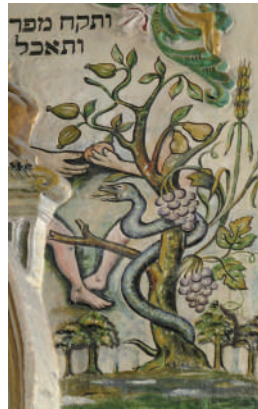

Густав Клімт. Адам і Єва.
1918. Галерея Бельведер, Відень

При усій відмінності «Адама і Єви» у Густава Клімта (1918) та Марка Шагала (1912), обидва вони віддаляються в різні сторони від канону. Перший йде в чуттєвий декоративізм модерну: закриваючи собою Адама, Єва уособлює нову «філософію життя»⁵ у відвертому позуванні своєю тілесною розкішшю, де жіноче начало проявляється у молодості, розкутості почуттів, ніжності і звабливості. Другий — переслідує іншу крайність, перетворюючи тілесність — як і весь сюжет, в кубістичні пазли. Він створює картину не для насолоди, а для збіральної роботи розуму, де зображення відсилає до першоджерела — Тори, в чому Шагал чудово розбирався, залишив нам нескінченні ребуси. Мистець успадковує іншу, єврейську традицію, яка через заборону людських зображень, пов'язану з 2-ю заповіддю Мойсея «Не сотвори собі кумира», виробила хитромудру стратегію (не) зображення людини⁶. Бачимо це у розписах синагоги у Ланцуті (Польща), де автор заміщує фігури першолюддей їхніми кінцівками. Оригінальне рішення Дерева Пізнання з фігами, грушами, виноградом та колоссям пшениці — при тому, що Єва простягає Адаму саме яблуко, — видає намір автора точно дотримуватися Писання, де не вказано про вид плодового дерева, і в той же час створити його збірний образ як джерела життя та насолоди.

Наприкінці драматичного століття Гелій Коржев, представник радянського «суворого стилю» надає сюжету земний вимір. Спершу він трактує його у дусі слов'янського фольклору, умиряє пристрасті закоханих трепетною ліричністю (1996). А потім перетворює своїх героїв у старих, приречених жити смертельним та блукаючим життям на землі, де велика людська любов дає кожному силу і підтримку («Осінь патріархів. Адам і Єва», 1997-2000). Художник показує, що мудрість і смиренність біблійних персонажів купуються не тільки волею Бога, а й результатом чесного життя⁷. Він переносить старих на орні простори російської глибинки, де під поживклим біблійним келном вони споглядають своє життя як долю всього людства, адресуючи німе запитання новому століттю: «Що далі?»

А далі... «Адам і Єва» як художній сюжет зазнає всілякі трансформації, де у кожного мистця виникає своє, глибоко суб'єктивне прочитання і втілення вічної теми: через образ відчаю (Павло Попов), ідилічну стилізацію Ренесансу (Джоана Хробак) або гротеск і наїв, як у колумбійця Фернандо Ботеро, автора «огрядних пузанів». Його численні Адами і Єви в живопису і скульптурах допомагають сконструювати свій стиль та фольклоризований міф, повний самоіронії. В зовсім інші, сюрреалістичні експерименти пускається аргентинець Дієго Дайєр⁸, який поєднує гламурну матеріальність з темпераментністю своїх героїв: сильних, молодих, пристрасних. Фактурна і енергійна живописність допомагають авторові висловити гостроту і напруженість стосунків молодої пари, де кожен переживає власну історію оновленого міфу. Отже, «Адам і Єва» виходять на нову, звабливу та невідому дорогу в житті та мистецтві.

Адам і Єва.
Перша третина XX ст.
Розпис біми у синагозі м. Ланьцут
Польща.

Марк Шагал. Адам і Єва.
1912. Художній музей, Сент-Луїс

Фернандо Боттеро. Адам і Єва.
2000-і. Приватна колекція

Гелій Коржев. Осінь патріархів. Адам і Єва.
1997-2000. Музей російського мистецтва,
Міннеаполіс

Дієго Дайєр. Адам і Єва.
2000-і. Приватна колекція

Джоана Хробак. Адам і Єва.
2000-і. Приватна колекція

⁵ Сарабянов Д.В. Стиль модерн. М.: Искусство, 1989. С. 170-172.

⁶ Kotlyar E. The Art of Compromise: The Human Figure in Eastern European Synagogue Decoration // Studia Żydowskie. Zamość, 2013. R III. Nr 3. P. 13-27.

⁷ Dyakonitsyna A. Gelya Korzhev: I Have the Right. 2016. URL: <https://www.tretyakovgallerymagazine.com/articles/3-2016-52/gelya-korzhev-i-have-right>.

⁸ Diego Dayer. Современный аргентинский художник. URL: <http://www.risunoc.com/2013/01/diego-dayer-sovremennyy-argentskiy.html>.

Ян Госсарт. Богоматір з немовлям і яблуком.
1530. Приватна колекція

Лукас Кранах Старший.
Мадонна з немовлям під яблунею.
1630-і. Державний Ермітаж,
Санкт-Петербург

Жак Бланшар. Богородиця з немовлям Ісусом,
який пропонує Святій Анні яблуко.
1630-і. Приватна колекція

Франсіско де Сурбаран.
Богоматір і дитина.
1659. Коланаги, Нью-Йорк

Луї Пріо. Пасторальне материнство.
1882. Приватна колекція

Мадонна з немовлям: між гріхом та спокутуванням

Розуміючи метаісторичне значення гріхопадіння, ще майстри Ренесансу переносять її символізм до Нового Заповіту. Так, Лукас Кранах Старший включає яблуню з плодами у головний християнський сюжет — «Мадонну з немовлям», де яблуко в одній руці немовля символізує першородний гріх, а хліб в другій — спокутну жертвенність плоті Христа⁹. Подібні трактування зустрічаємо у Мемлінга, Карло Кривеллі та Яна Госсарта на прізвисько Мабюз, який протиставляє яблуко у руці немовля — виноградному гроно у Богоматері, як символу Христової жертви, який через смерть спокутував людський гріх. Ця ж іконографія була підхоплена у середині XVII століття іспанцем Франсіско де Сурбараном (1659), який надав сюжетові риси світського жанрового портрету.

Пройде ще кілька століть, поки цей сюжет не знайде своє земне втілення у пасторальних, не втративши всіх драматичних конотаций, що приховала в ньому історія людства. Саме в такий спосіб француз Луї Пріо перетворює образ Мадонни і райського саду у французьку селянку зі сплячою дитиною, яка ховається від сонця на возі в тіні дерев сільського саду серед кошиків з розсипаними яблуками («Пасторальне материнство», 1882). Ця пасторальність поєднується також із популярною у французькому живопису темою відображення розважальних садових вечірок, що отримала назву Fête Champêtre.

Єва-спокусниця: оголена з яблуком

Зображення Єви, залишеної наодинці зі своєю долею, отримує самостійний розвиток в епоху прерафаелітів, провісників символізму, які встановлювали через мистецтво єдність з ідеалами минулого. Причому цей образ стає уособленням жіночого начала як ідеалізації самої краси. І неважливо при цьому, зображує Данте Габріель Россетті свою кохану Фанні Корнфорт, насолоджуючись її свіжістю та юною чарівністю («Після поцілунку», 1859) або Венеру Вертікординю, яку ототожнювали з римською богинею, натякаючи на її здатність викликати в серці лихоманку від прагнення цноти до розпалу хтивості. Цю витонченість переймає і символіст Люсьєн Леві-Дюрме, перетворюючи Єву в жінку-ліану, яку живить музика і поезія¹⁰. Оспівування нетлінної краси зводиться в культ у вищому суспільстві і стає частиною філософії дендізму, до якого тяжіло це середовище. Мрійлива екзальтація та образи чарівних сновидінь продовжують цю лінію у творчості представника другої хвилі прерафаелітів Джона Роддама Спенсера Стенхоупа, де заворожена красуня Єва опинилася у повній чаклунській владі антропоморфного Змія (1877).

Вже через кілька років цей міфологізований образ повернеться з казкового задзеркала у земну обитель. Російський академіст Іван Келер-Віліанді та американка Анна Лея Меріт, яка осіла в Англії, такі далекі один від одного, але захоплені загальними релігійно-міфологічними сюжетами, однаково відчували покликання філософії життя з її інтуїтивним світовідчуттям, мінливістю і стихійністю¹¹. Їхні Єви сповнені земної краси на тлі вічно-зеленого саду. Але якщо перша красуня уособлює безсмертя та плодючість («Єва з гранатом», 1881), то друга, що відкидає надкушене яблуко в сум'ятті і надломі, — драматургію жіночої долі (1885).

Данте Габріель Россетті.
Восса Baciata (Після поцілунку).
1859.
Музей образотворчого мистецтва,
Бостон

Люсьєн Леві-Дюрме. Єва.
1896. Приватна колекція

Іван Келер-Віліанді.
Єва з гранатом.
1881. Ульяновський обласний
художній музей

Джон Роддам Спенсер Стенхоуп. Спокуса Єви.
Бл. 1877. Приватна колекція

Анна Лея Меріт. Єва.
Бл. 1885. Приватна колекція

⁹ Буслович Д. С. Мифологические и литературные сюжеты в произведениях искусства. СПб.: Паритет, 2001. С. 194, 189.

¹⁰ Кассу Ж. Энциклопедия символизма. М.: Республика. С. 106.

¹¹ Сарабянов Д.В. Стиль модерн. М.: Искусство, 1989. С. 28-29.

Вільям Джеймс Глакенс.
Оголена з яблуком.
1910. Приватна колекція

Олександр Шевченко.
Жінка у дзеркалі.
1913. Приватна колекція

Карой Патко. Оголена.
1921. Приватна колекція

Андре Дерен. Оголена з яблуком.
1941. Приватна колекція

Сюзанна Валадон.
Оголена мупатка з яблуком.
1919. Приватна колекція

Незабаром оголена Єва з яблуком переноситься з райського саду у простір художньої студії, поєднуючись з новим мистецьким жанром зображення оголеної натури, який запровадив славетний Франсиско Гойя своєю «Махою оголеною» (бл. 1800). Те, за що великий іспанець міг поплатитися свободою від ще впливовій інквізиції, активно входило в художню моду на початку XX століття. Натхнення і відчуття змін цієї доби розкріпачило мистецьку традицію, посиливши інтерес до жанру «ню». Новий формат змінив ландшафт біблійної мізансцени на артистичне середовище. Він також сховав комплекс Єви глибоко в натуру самої моделі і залишив їй тільки яблуко, як згадку про давню історію і натяк про нерозривний зв'язок з нею. Але тепер райське яблуко відійшло від вузького символу гріхопадіння в інший бік — повноти життя, молодості, любові, насолоди.

Це дало мистецтву новий інтернаціональний сюжет «оголеної з яблуком», до якого зверталися адепти різних стилів з усього світу: американський імпресіоніст Вільям Джеймс Глакенс (1910), німецький експресіоніст Макс Пехштейн (1910-е), іспанський прихильник модерну Федеріко Бельтран Массес (1929), угорський представник «романської школи» Карой Патко (1921), радянський модерніст Олександр Шевченко (1929), французький неокласицист Андре Дерен (1941) та ін. Зацікавленість цим сюжетом виникла і у творчій феміні, серед якої була одна з перших жінок-мисткинь, зірка паризької богемі, Сюзанн Валадон (1919) — її пензлю також належить «Адам і Єва» (1909), і власний автопортрет з яблуками в дзеркальному відображенні (1927), а також угорська експресіоністка Бела Кадар (1936).

Сучасні митці також надали сюжету різноманітні ідеалізовані, чуттєві та еротично-ігрові конотації (Катерина Архипова, Денис Елістратов, Геннадій Шаройкін та ін.). Від народного примітиву відштовхується петербуржець Станіслав Ільїн, поєднуючи лубок з Північним Відродженням. Такий хід дозволяє автору з широкою фантазією та гумором відобразити комплекс Єви-спокусниці у будь-якій жінці, яка уявляє свій Парадіз у глухому лісі, на приміському пікніку або на дивані з «райського» гобелену, декорованого на манер французьких шпалер.

Не відпускає цей сюжет і згаданого Дієго Дайєра, для якого він стає фантазмагорічним втіленням сексуальності, ваблення і недоторканості улюбленої жінки. Його пристрасний живопис через яблука візуалізує нерозривний зв'язок між чоловіком і жінкою і водночас, непереборну дистанцію між ними і неможливість зрозуміти до кінця музику жіночої душі.

Бела Кадар. Оголена з яблуком.
1936. Приватна колекція

Геннадій Шаройкін. Яблуко будеш?
2013. Приватна колекція

Станіслав Ільїн. Єва.
2000-і. Приватна колекція

Дієго Дайєр. Спокуса чесноти.
2000-і. Приватна колекція

Жан-Батіст Грьоз. Дівчинка з яблуком.
Друга половина XVIII ст.
Національний Трест, Upton House

Еміль Муньє. Дівчинка, що дає яблуко хлопчиків.
Остання третина XIX ст.
Приватна колекція

Невідомий російський художник.
Дівчинка з яблуком.
Середина XIX ст.
Курська державна картинна
галерея імені О.О. Дейнеки

Вільям-Адольф Бугро.
Маленька дівчинка
з яблуками в руках.
1895. Приватна колекція

Олексій Харламов.
Дві подружки з яблуками.
1892. Приватна колекція

Дівчина з фруктом: від дитячої чарівності до гендеру

Аби не заглиблюватися у передісторію образу «дів з фруктом», згадаємо лише, що численні «дівчинки з яблуком», які вперше з'явилися у сентименталіста Жана Батіста Греза (1790-і) і продовжилися у російському живописі XIX — XX століть у творах Василя Тропініна, Миколи Фешина — навіть «Дівчинку з персиками» Валентина Серова можна вписати в цей ряд, — сформували новий портретний типобраз дівочтва. Він уособлював її перші прояви крихкості, ніжності і чуттєвості, які набули програмності у творчості Олексія Харламова, «російського Леона Бонні». Саме у нього, в Парижі мистець навчився віртуозній живописній техніці, завдяки якій його численні портрети дівчаток з яблуками чарували заможну публіку, створивши певну світську моду на милування солодкими дітками. Цей тренд підтримувало багато мистців — згадати того ж француза Еміля Муньє. Але ці застигли позачасові образи не витримали тиск часу, яке йшло уперед, змінюючи моду і ідеали. Та й ці дівчатка подорослішали з часом.

Одні з них — як у угорця Еміля Папа, перетворилися в рум'яних, веселих і спокусливих красунь у сільському та національному одязі, що нагадували ті ж апетитні яблучка, якими вони дражнили з полотен потенційних Адамов. Інші — в життєствердних, сильних і готових до будь-яких випробувань будівниць радянського раю — як на полотнах трьох Олександрів: Герасимова, Самохвалова та Шевченка.

Набагато пізніше нова лінія «дівчини-фрукта» несподівано визріла у Набоківську німфетку, що згодом відобразилося у культурній уяві феноменом нового «комплексу Лоліти»¹², де дитяча чарівність і вразливість трансгресувала у нову жіночу поведінкову модель провокаційною демонстрації юної сексуальності, підпорядкувавши собі і чоловічі інстинкти. Це широко відбилось як в культурній традиції, так і в художніх рефлексіях, відкрив шлях до еротичних фантазій і епатажу не тільки мистцям, а й глядачам, схильним до вуайеризму. Не часто цей сюжет доходив до крайніх проявів, здебільшого отримуючи споглядальні трактування, як у наших сучасників, американців Моргана Вайслінга та Даніеля Герхарца, які відсилали до внутрішнього світу героїні Льюїса Керрола.

Обидві жіночі теми забороненого і бажаного, розвиненого і того, що дозріває, оголеності і прихованості блискуче вирішуються на іншому боці світу, сучасним китайським реалістом Лі Гуйжуном. Його твори віддзеркалюють стан дівчат у пубертатний період, торкаючись через рухи, пози і модальність образів глибин жіночої натури. В одному з таких творів «Рік яблуні» (2013) художник передає через пристрасний погляд, накинуту на оголений торс кофтину і яблуко у руці образ дозріваючої досконалості. Торкаючись пензлем, за словами автора «самого тонкого місця в людському серці»¹³, він наповнює жіночий образ елегантністю та поезією, темпераментністю і недоторканністю, що встановлює прозору стіну між моделлю і глядачем. Цей візуальний контакт здійснюється через яблуко, яке символізує незайману красу і глибину почуттів, спокусу і жіноче ество.

Микола Фешин.
Дівчинка з яблуком.
1910-і. Приватна колекція

Олександр Герасимов.
Дівчинка з яблуком.
1928. Приватна колекція

Олександр Шевченко.
Дівчина з яблуком.
1931. Приватна колекція

Еміль Пап. Молода дівчина з яблуками.
1930-і. Приватна колекція

¹² Фельдман Ханна Дж.Л. Комплекс Лолиты. URL: https://vladivostok.com/speaking_in_tongues/lolitacomplex/lolitacomplex.htm

¹³ 李贵君写实美女人体油画：经典的诱惑 (Реалістичний олійний живопис краси тіла Лі Гуйжун: класична спокуса.
URL: <http://mp.163.com/v2/article/detail/D4GGEP3E0514CLPO.html>

Морган Вайспінг. Мрії петчворка.
2007. Приватна колекція

Олена Шабад. Дівчинка з яблуком.
2009. Приватна колекція

Сгор Толкунов. Дівчина з яблуком.
2007. Приватна колекція

Лі Гуйжун. Рік яблуні.
2013. Приватна колекція

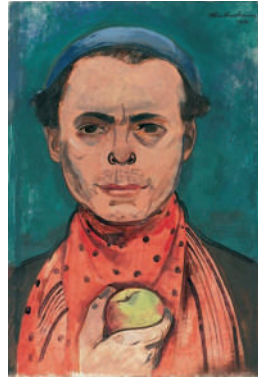
Емі Хілл.
Жінка з органічним яблуком.
2010-і. Приватна колекція

В той чи інший спосіб сучасні мистці оновлюють стали сюжети, дотримуючись законів жанру (Юрій Володін, Олена Шабад, Хосе Ройо та ін.) чи лаконізму живописного знаку, як у Єгора Толкунова (2007). Але початок ХХІ століття ознаменувався й новим сприйняттям дійсності, де чітко вимальовувалась альтернативна реальність. Саме її бере за основу Емі Хілл у своєму іронічному цитуванні спадщини Ренесансу, де пізнавані італійські прототипи отримують нове наповнення, що скоріше лякає, аніж надихає. Її юні дівчата не перестають випромінювати умиротворення, споглядальність і молитовність, але тепер вони поклоняються іншим богам — брендам і гаджетам, а їх колишнє, буколічне середовище змінюється на інший, синтетичний світ, який породжує відчуженість¹⁴. Та й сам живопис — «Жінка з органічним яблуком» (2010-і), більш схожий на постер, репрезентує холодну, геномодіфіковану картину світу, з якої викреслюються живі емоції, та й сама людина.

Автопортрет з яблуком як екзистенціальний досвід

Важкі наслідки світових воєн і тоталітарних режимів змінили не тільки геополітичну картину світу, але й саму людину, яка виявилася беззахисною перед потрясіннями та викликами ХХ століття, намагаючись рухатися в іншу реальність, у складні метафізичні світи та ірраціональне буття. Стрімкий шлях від екзистенціалізму і деконструкції до постмодерну, осяяний новими філософськими концепціями Хайдеггера, Дерріди і Юнга мав непередбачуваний напрямок для людства. Відомий біблійний наратив переосмислювався у бутті людини в абсолютно різних напрямках, враховуючі властиві нашому часу нігілізм, відкинення традиційних цінностей і прагнення до свободи, що породило самотність і індивідуалізм. Звідси і колективна історія людства стала переходити на індивідуальний і суб'єктивний рівень, поєднуючись з долею та світовідчуттям конкретної людини, що вплинуло і на розвиток сюжету автопортрета з яблуком.

На початку ХХ століття, коли мистецтво варилося у власному соку експериментів, а світ ще був далекий до глобальних потрясінь, такі сюжети надихали мистців на формальні живописні пошуки. Так, у автопортреті «швейцарського Боннара», постімпресіоніста Куно Амьє (1902), з якого мистець дивиться в очі сучасникам, яблуко у руці уособлювало одвічне питання буття, яке художник ставить собі й, наче естафету, передає усім нам. Поки що без драми і надлому, які з'являються після Першої світової і посилюються у 30-ті з приходом нацистів до влади. З новою силою тема людини як ізгою лунає у численних автопортретах, зокрема в «Автопортреті з яблуком» (1936), у творчості представника німецького авангардистського напрямку «Нова речовинність», Фелікса Нуссбаума (1936), загиблого під

Фелікс Нуссбаум.
Автопортрет з яблуком.
1936. Приватна колекція

Куно Амьє.
Автопортрет з яблуком. Фрагмент.
1902. Приватна колекція

Рене Магрітт. Син людський. 1964.
Приватна колекція

¹⁴ Amy Hill. URL: <http://www.amyhillpaintings.com/>

Дмитро Жилінський. Адам і Єва. Автопортрет із жінкою.
1986. Приватна колекція

Олександр Луфер. Автопортрет з яблуком.
2010. Приватна колекція

Бабіс Крокос.
Автопортрет з яблуком.
2017. Приватна колекція

Наталія Сазонова.
Автопортрет з яблуком.
2008. Приватна колекція

час Голокосту. У другій половині століття ситуація змінюється. Показовий приклад цього — відоме полотно-енігма Рене Магрітта «Син людський» (1964), в якому автор через власний автопортрет осмислює діалектику гріхопадіння. Він залишає глядачеві сюрреалістичну загадку у вигляді яблука, ширяючого перед обличчям респектабельного «сина Адама». Через цей жест митець унаочнює конфлікт між видимим і прихованим та переадресує його кожному, як персональний хрест.

Для Дмитра Жилінського цей «хрест» позначає прихильність естетиці Ренесансу, а через них — і всій духовній та історичній традиції. Використовуючи принцип «картина в картині», він поєднує свій родинний портрет з дружиною, як сучасних Адама і Єву (1986), які тримають в руках загальну і особисту історію життя — власне, картину на одноіменний сюжет. На полотні автор зображує себе з дружиною як героїв біблійної сцени, акцентуючи увагу на зірваному плоді райського «гранатового яблука»¹⁵. І цей акт вже наголошує на іншій інтерпретації міфу, надаючи гідну відповідь людини на коловорот його швидкоплинного життя: гріхопадіння зруйнувало незнайомий нам світ безсмертя та райської обителі, але надало можливість знайти людське щастя і любов за його межами.

На початку ХХІ століття автопортрет з яблуком уособлює в чоловіках мускуліність, а в жінках — жіночність, і кожен самопрезентує через це своє індивідуальне світовідчуття. Наприклад, в харизмі Олександра Луфера, прихильника неокласичного підходу в живописі, де головною темою стали молоді красиві жінки¹⁶, відчувається ідея чоловічого фізичного домінування, де яблуко прочитується як іграшка або приманка. Більш тонкий душевний настрій і роздвоєність демонструє грецький художник Бабіс Крокос, чий авто-

портрет нагадує сферичне відображення в дзеркалі. Яблуко на задньому плані ніби згущує психологічний фон, створює незримий жіночий образ з усіма його смислами і відкритими питаннями, які вже адресуються індивідуальному глядацькому досвіду і уяві.

Жінки відображують своє, жіночне, щоправда іноді у несподіваних трактуваннях. Так, автопортрет Наталії Сазонової «Пропозиція або автопортрет як сучасної Єви» важко вважати красивим у загальноприйнятому сенсі, але він віддзеркалює повсякденність без позерства, парадності і пафосу. Рука з яблуком, яку авторка простягає уявному сучасному Адаму, буквально виривається з картинної площини, як на фотознімку, зробленому короткофокусним об'єктивом без стильного дрес-коду та мейк-апу, без попередньої команди «Увага! Cheese!».

На контрасті з цим умиростворено виглядають численні жіночі портрети з яблуком французьки Франсін Ван Хоув, які, за словами мисткині, можна вважати автопортретними, бо моделі виражають народжені нею жести та стани, почуття спокійної самоти в приватності, прості моменти щастя, що суперечать суворій дійсності¹⁷. Через пози і живописну прозорість тіла авторка передає чуттєвість і настрій жінок, занурених в світ читання, споглядання і сну. В такий спосіб відкривається інтимно-чуттєвий космос жіночих мрій, які несуться далеко за простір картини. А яблуко, часто надкушене, виступає загальною метафорою особистої історії, яку глядач може відчути лише у власній фантазії. Подібна модальність тиші і самотності властива і її британській колезі Мері Джейн Ансел¹⁸. Щоправда, вона більш контрастна, темпераментна та лаконічна, але не менш рефлексійна і красномовна у своїх численних автопортретах-монологах з яблуком...

Франсін Ван Хоув. Сон під яблунею.
2000-і. Приватна колекція.

Франсін Ван Хоув.
Автопортрет з яблуком.
2000-і. Приватна колекція.

Мері Джейн Анселл. Автопортрет з яблуком.
2000-і. Приватна колекція

¹⁵ Топачевський А. З Божого саду: Рослини і тварини у Святому Письмі. К.: Веселка, 2014. С. 20.

¹⁶ Александр Луфер. 2009. URL: http://www.artussia.ru/alexander_lufer

¹⁷ Francine Van Hove. URL: <http://www.galerie-l-oeil-du-prince.com/en/portfolios/painting/francine-van-hove/>

¹⁸ Mary Jane Ansell. URL: <http://maryjaneansell.com/>

Отже, яблуко з часом виходить за межі свого первісного біблійного сенсу і стає своєрідним філософським атрибутом, через який митець усвідомлює і репрезентує зовнішні форми і внутрішні механізми свого життя. У решті решт воно виступає не тільки символом земної насолоди та цвітіння, чоловічого і жіночого, а символом долі, навіть життя й смерті, питання та відповідей. Як магічний атрибут творчості воно дозволяє звільнитися від маскування і наносного шару і побачити як в дзеркалі своє справжнє обличчя, розкрити себе, усвідомити свою наготу і, можливо, виявити свій шлях до Бога, налагодити з Ним діалог.

АВТОПОРТРЕТ З ЯБЛУКОМ

Презентація учасників проекту

Балабуха Юлія

Народилась 1980 р. у Луганську. У 1995-2000 рр. навчалась у Луганському художньому училищі за фахом «художник-педагог», викладачі: С. Іваннікова, Н. Піщанський. З 2000 по 2006 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, педагоги В. Носенков, В. Гонтарів. Працює у галузі станкового та монументального живопису. Учасниця багатьох всеукраїнських та міжнародних виставок та художніх проєктів, серед яких — колективні виставки українських художників «Шлях додому» у м. Брно та Градець-Кралові (2016). Живе і працює у Києві.

Тел.: +38-050-104-58-96

E-mail: julibalabuha@gmail.com

Навчання на монументальному відділенні особисто мені дало змогу зорієнтуватися та знайти свій стиль у мистецтві, у своєму шляху та подальшій праці. Досвід вчителів, концепція навчання, освоєння різних технік та матеріалів (як і бібліотека в Академії) — все це дає змогу усвідомити та засвоїти професію художника-монументаліста, а також втілювати весь цей досвід як у монументальному, так і станковому живопису, та й взагалі у мистецтві, жити у мистецтві.

Кожна людина — особливо художник — намагається визначитись у світі, зрозуміти, яким є цей світ особисто для неї, і, через образи, лінії, відшукати ці знання та істини. У своїй роботі я визначаю яблуко як алегорію всесвіту і себе в ньому; яблуко — як плід знання, пізнання істини. І кожна людина в цьому всесвіті — як зернятко — росте та пізнає свій світ, своє яблуко, та знаходить серцевину, своє особисте визначення, свій шлях.

Apple Core
2018. Полотно, олія. 120 x 120 см

Білецька Вікторія

Народилась 1989 р. у м. Валки Харківської обл. З 2007 по 2010 рр. навчалась у ХХУ, викладач: Т. Шигімага. З 2011 по 2017 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Вчителі: Є. Котляр, В. Носенков, В. Ганоцький, О. Брагін, Р. Ногін, В. Чаус. Працює у галузі пісочної анімації, проводить майстер-класи, вивчає та практикує гончарство та кераміку, малює картини на замовлення. Живе у Харкові.

Тел.: +38-093-158-61-25

E-mail: 0638339111wer@gmail.com

Навчання в Академії — це розвиток творчих та професійних навичок, самовдосконалення, спілкування з однодумцями, творчими особистостями. За допомогою цього досвіду можна працювати у різних галузях творчості і ремісничих спеціальностей.

Закриті очі портретованої містять в собі контекст того, що кожен з нас у цьому світі такий самий. Коли ми народжуємося, живемо, набуваємо того чи іншого досвіду, ми залишаємося врешті-решт з невідповідними питаннями, які роблять життя загадковим та складним. Також фоном автопортрету слугує пейзаж, який є символом зовнішнього світу і водночас внутрішнього. Коли людина пізнає себе через довкілля і навпаки.

”

*Яблуко, що впало на голову Ньютона,
було яблуком з дерева пізнання.*

Сільвія Чиз (нар. 1956)

Світ навколо і в собі
2018. Полотно, олія. 75 x 75 см

Борисова Марія

Народилась 1983 р. у Харкові. У 1998-2001 рр. працювала в майстерні «Боттега №1» під керівництвом Є. Бикова. З 2006 по 2006 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, спеціаліст. Викладачі: А. Анорічева-Єрьомка, Є. Котляр, В. Носєнков, В. Гонтарів, Р. Ногін. З 2005 по 2007 рр. брала участь у розписі православних храмів. З 2013 р. член Національної спілки художників України. Творчі напрями: живопис, графіка, мозаїка, вітраж, настінний розпис сучасними матеріалами, дизайн меблів, декоративний розпис по дереву. З 2015 р. арт-директор майстерні дизайнерської дитячої меблі «Нестор». Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-050-590-46-61

E-mail: mashakokobar@gmail.com

Навчання на спеціалізації МЖ для мене було вражаючим зануренням у море мистецтва, знайомством з чудовими мистцями: викладачами та студентами; можливістю оволодіти багатьма техніками: мозаїка, вітраж, сграфіто, кераміка тощо. До того ж, в монументальних майстернях завжди панувала свобода стилю, самовираження в живопису, що дозволяла в кожному студенті відкрити індивідуальність, що для художника, як на мене, є найважливішим.

Мені 35 років. Я відчуваю всю силу, красу, повноту свого віку. Водночас зараз, як ніколи гостро, я сприймаю швидкоплинність життя. Часто звертаюсь і до свого дитинства, особливо через своїх дітей, так само як і до майбутнього, коли побачу межі цього життя. Якою я буду тоді? Пам'ятаю розповіді своєї прабабусі про те, якою вона була вісімдесят років тому, — це були не просто спогади, вона жила в своєму дитинстві, була тією ж самою дівчинкою. Як яблуня цвіте, дає плід і в'яне, пройде життя кожної людини. Як писала Марина Цветаєва: *«І буде все — як нібито під небом і не було мене!»*. В цьому є смуток і велич нашого життя. І я вірю з тією ж силою, як та маленька дівчинка, що прекрасна душа людини невмируща.

Сад надій
2018. Полотно, олія. 100 x 95 см

Галкіна Анастасія

Народилась 1994 р. у Харкові. З 2010 по 2014 рр. навчалась у ХХУ, викладачі: Г. Лісничий, В. Ковальов, О. Поляков. З 2014 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ у Є. Котляра, бакалавр. Магістрант освітньої програми «Реставрація та візуальні практики» (напрямок МЖ), керівник В. Носенков.

Викладач в арт-студії Art-people. Займається живописом, працює з різними матеріалами. Учасниця багатьох виставок та творчих проектів. Живе і працює у Харкові.

Тел.: + 38-099-03-50-821

E-mail: ran-i@ukr.net

Для мене навчання в академії було більше професійним становленням, ніж студентством у класичному розумінні. Для мене це було вивчення різних стильових та технічних рішень. Це мені допомогло в пошуках того що б я хотіла виразити та робити. Знайомство з цікавими людьми допомогло розширити свій погляд на мистецтво.

Мій портрет відноситься до мого проекту «Лихі 90-ті», концепція якого полягає у відображенні життя звичайних людей, які мешкають у так званих «спальних районах», людей які у звичайному розумінні відносяться до маргінальної складової суспільства. На портреті я зобразила себе на лавці, зробленій з того, що під рукою було, як це зазвичай й було у дворах таких спальних районів, а також у джинсовому комбінезоні, які у той час були популярні серед молоді. Я вмістила себе у той час і простір. Назва «У роздумах» пов'язана зі становищем людей у 90-ті роки, відчуттям підвішеності у житті, відсутності будь-якої опори. Роздуми над тим, що робити, що можна і треба вдіяти, і що буде далі.

У роздумах
2018. QSB, акрил. 162 x 55 см

Демиденко Марина

Народилась 1991 р. у м. Петровське Луганської обл. У 2010 р. Закінчила ХХУ, відділення дизайну інтер'єра. З 2010 по 2017 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, спеціаліст. Вчителі: О. Брагін, Є. Котляр, А. Анорічева-Єрьомка, І. Кардаш. Брала участь в обласних та всеукраїнських виставках. Живе у Харкові, ілюструє книжки та займається фрилансом.

Тел.: +38-050-853-75-44

E-mail: demidenkomarina8@gmail.com

Академія допомогла моєму художньому розвитку та сприяла моєму становленню на творчому шляху. За п'ять років навчання я не тільки зустріла однодумців, але й знайшла справжніх друзів. З радістю та вдячністю згадую часи навчання в академії.

У моєму уявленні молодість назавжди залишається в кожному з нас, неважливо скільки нам років. Одного разу відчувши переживання молодості, ми зберігаємо їх у собі на все життя. Ми завжди оточені природою, а природа вічно молода. Я тримаю в руці яблуко, і його округлість говорить мені: все повторюється, все закінчується і починається знову, бо життя — то є циклічність, нескінченне коло подій. Я — частина природи, вона в мені і навколо мене. Ми всі різні, але ми всі — створіння природи, тому ми всі варті захоплення.

”

*Якщо людство знайде втрачений рай,
то він вже не буде втраченим
і не буде раєм.*

Жозеф Кессель (1898-1979)

Ботанічний сад
2018. Полотно, акрил. 70 x 50 см

Денисова Дар'я

Народилась 1989 р. у Харкові. У 2006 р. закінчила Художній ліцей при ХДАДМ. З 2006 по 2012 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціальністю МЖ, спеціаліст. Викладачі: Є. Котляр, В. Носенков, О. Брагін. Працює в галузі станкового живопису. Учасниця більше 30-ти Всеукраїнських та закордонних виставок (Харків, Київ, Брюссель тощо), з яких близько половини — персональні. Член молодіжної секції Національної спілки художників України з 2015 р. Роботи знаходяться в приватних колекціях України та зарубіжжя. Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-093-083-41-81
E-mail: d0930834181@gmail.com

Я неймовірно рада, що обрала спеціалізацію МЖ. Це дуже насичений курс, багатий мистецтвом композиції, живопису, малюнка. Багато цінних знань нам було дано за 6 років навчання. Теплий та дружній клімат в групі, а також плідні та довірчі відносини між учителем та студентами створили атмосферу родини, в якій ми проводили дні з ранку і до вечора. Роки мого навчання в академії — це дуже щасливий час.

Сама назва «Селфі» є сучасним синонімом автопортрету. Відповідно назву можна трактувати як «Яблучний автопортрет», бо сама картина і є яблуком. Тут можна побачити дві яблуні, що з'єднуються веселкою, по якій гуляє кіт, перекинувши кошик з яблуками. Веселка служить містком між будинками, розташованих на деревах. Центральна фігура, дівчина — також яблуко, судячи з текстури шкіри і листя замість волосся, які разом утворюють копицю у формі листа. Головна ідея полягає в тому, що автопортрет (селфі) зроблений на «яблуко» (телефон від фірми Apple), від того автопортрет і вийшов яблучним... На шиї також можна побачити нитку, на якій замість розсипи перлів виявилися червоні яблучка. Через сонячне яблуко розповсюджується світло, яке наповняє щастям і радістю цей світ, усе життя.

Яблучне селфі
2018. Полотно, акрил. 60 x 50 см

Довгалюк Марія

Народилась 1994 р. у м. Макіївка Донецької обл. У 2009 р. закінчила художню школу у Донецьку. З 2009 по 2013 рр. навчалась у Донецькому художньому училищі. З 2014 по 2018 навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, бакалавр. Магістрант освітньої програми «Реставрація та візуальні практики» (напрямок МЖ). Три роки працювала з художниками-іконописцями, разом розписували храми по Донецькій області. Живе у Харкові, працює у художній студії викладачем.

Тел.: +38-066-547-84-48

E-mail: mariamruda1201@gmail.com

Робота із митцями-іконописцями вплинула на мене тим, що у своїх роботах я використовую принципи та деякі прийоми розпису. Також вплинув на мене мій вчитель з рисунку О. Брагін. Його принципіальність та одночасно тонке відчуття виразності рисунку, його якісний метод навчання основ академічного рисунку, дало мені багато натхнення та досвіду. Вірою в мої сили та незламний дух, той хто стояв за моєю спиною і знав, що я зможу подолати всі перешкоди, і для мене немає нічого неможливого, був Є. Котляр — керівник мого дипломного проекту; він один з тих небагатьох людей, котрі були для мене так чи інакше прикладом протягом усіх років знайомства з ними.

Є ти і твоя мета. Мета — це яблуко, кожен її тримає у своєму серці та прагне до неї всією душею. Погляд душі... у ньому ми бачимо смирення, терпіння, розуміння того, що, щоб дістати це яблуко, треба подолати багато перешкод на своєму шляху, піднятися тоді, коли вже зовсім немає сил.

Погляд душі — це погляд крізь час, від самого народження до того моменту, коли світ для мене стає під новим кутом. І цей погляд, який отримав за незначний відрізок часу із свого життя, і є найціннішим досвідом.

Погляд душі
2018. Полотно, олія. 73,5 x 94,5 см

Зуб Катерина

Народилась 1980 р. у Феодосії. У 2000 р. закінчила Кримське художнє училище ім. Самокіша, відділення станкового живопису. Навчалася у Т. Диманової. У 2006 р. закінчила ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, спеціаліст. Ведучі викладачі: А. Анорічева-Єрьомка, Є. Котляр, В. Носенков, В. Гонтарів, Р. Ногін. З 2013 р. працює у Харківському державному академічному драматичному театрі ім. Шевченка. Живе у Харкові.

Тел.: +38-050-199-43-05
E-mail: trizub.katia@i.ua

Навчання на монументалці робить з художника універсала, бо розмаїття технік монументального живопису дозволяє оволодіти кельмою, склорізом та паяльником так само добре, як і пензлем. Ці навички дуже допомагають мені у роботі, а саме, при виготовленні бутафорських виробів у театрі: це може бути скульптура, рельєф, панно, іноді це можуть бути зовсім несподівані речі, наприклад, різьблена рама 2 x 3 метри. Бутафорські речі мають виглядати справжніми й бути естетичними, а це неможливо без художньої освіти.

Я кажу «стріляй» тому, кому повністю довіряю. Перед ним я знімаю всі маски. Я довіряю йому, як Вільгельму Теллю, бо він не стратить. Хто стрілець? Він володар мого особистого космосу, де яблуко — це його центр та ціль.

”

*Жіночий здогад володіє більшою точністю,
ніж чоловіча впевненість.*

Редьярд Кіплінг (1865-1936)

Стріляй
2018. Полотно, олія. 80 x 70 см

Кругляк-Дрига Анна

Народилась 1994 р. у Запоріжжі. З 2005 по 2008 рр. навчалась у Запорізькій дитячій художній школі. У 2013 р. закінчила Запорізький електротехнічний коледж за спеціальністю «Графічний дизайн». З 2013 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Ведучі викладачі: Є. Котляр, В. Носенков, А. Аноричева-Єрьомка, Р. Ногін, О. Омельченко. Учасниця багатьох всеукраїнських та міжнародних художніх виставок та проектів, зокрема бієнале «Від Трипілля до сьогодення в образах сучасних художників» (2016, 2018). З 2017 р. є членом Національної спілки художників України. Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-068-900-35-88
E-mail: anndriga@gmail.com

Вступ до академії — це відповідальний момент у житті, коли ти стаєш на шлях саморозвитку та самовдосконалення. Де, як не в цьому віці і не в цей період, під твердою рукою педагогів, ти формуєшся як повноцінна творча особистість, яка з кожним роком покращує свої навички? Час навчання в академії — це величезний стрибок, період праці під егідою вже сформованих художників. Етап опори, розвитку потенціалу та формування наших особистісних якостей.

Що залишилося від первородного гріху Єви, як не пам'ятний образ спокусливого плода? Кожна жінка таїть в собі колосальний вплив на свого обранця. Вона немов прикрасу носить заборонений плід у своїй душі та сутності. «Шукайте жінку», і ви знайдете причину всьому.

Прикраси Єви
2018. Полотно, олія
100 x 50 см

Ландіна Юлія

Народилась 1976 р. у Луганську. З 1991 по 1996 рр. навчалась у Луганському художньому училищі, викладачі: Л. Беспружна, Д. Фуліді. З 1996 по 2003 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ в майстерні В. Гонтаріва та у викладачів Є. Котляра, А. Анорічевої-Єрьомки, спеціаліст. Живе та працює у с. Нове-Мажарове Харківської обл., де є керівником творчої студії Недільної школи «Ковчег». Займається живописом, працює з різними матеріалами. Приймала участь у розписах багатьох православних храмів Харкова, Феодосії, Києва та ін. Працювала над ілюстраціями дитячих книжок. Учасниця міських та республіканських виставок та творчих проєктів у Харкові та Києві. Роботи знаходяться у приватних колекціях України та зарубіжжя.

Тел.: + 38-050-636-36-17
E-mail: jylli.sizonenko@gmail.com

Я дуже щаслива, що мала можливість вчитися на цій спеціальності в той час та зустріти викладачів, які вплинули не тільки на мій професійний рівень, але й на світогляд. Дуже важливі були саме фахові предмети. Особисто вплинуло навчання в майстерні В. Гонтаріва, видатного майстра живопису та фрески. Він закохав мене у фреску, стінопис та став моїм творчим батьком. Той час я згадую з великим теплом та любов'ю.

Ця робота уособлює діалог з самим собою. Питання, які задаєш собі: Хто ти? Які у тебе плоди? Все життя — як спроби прочитати книгу, якою є ти сам.
Дитяча рука символізує колообіг та вічність цього питання.

Віч на віч (Діалог)
2018. Полотно, олія, темпера. 80 x 60 см

Ландіна Юлія

*«Бо в очах Твоїх тисяча літ, немов день вчорашній, який проминув...
Пустив на них течію, вони стали, як сон, вони як трава минає:
у ранці вона розцвітає й росте, а на вечір зів'яне та сохне» (Пс. 89).*

Це роздуми про час, життя та його сенс. Сиглий плід природно падає з гілки. Але для того, щоб визріти, йому треба пройти певні етапи: цвітіння, зав'язі та дозрівання. Вікно зі ставнями — рама, що демонструє реальність та життєвість. Це те, що мене очолює, і те, що я люблю.

”

*Увійдеш в будинок і перш за все
почуєш запах яблук, а потім вже інші:
старих меблів червоного дерева, сушеного
липового цвіту, який з червня лежить на вікнах...*

Іван Бунін (1870-1953)

Зрілість
2018. Полотно, олія. 60 x 70 см

Лакматова Анна

Народилась 1995 р. у Харкові. У 2013 р. закінчила Харківський художній ліцей, викладач: Н. Побережна. З 2014 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, бакалавр. Викладачі: Є. Котляр, О. Брагін, А. Анорічева-Єрьомка, Д. Єрьомка. Магістрант освітньої програми «Реставрація та візуальні практики» (напрямок МЖ). Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-099-683-26-49
E-mail: anabellka95@gmail.com

Я дуже рада, що обрала спеціалізацію «Монументальний живопис» та навчалась на факультеті «Образотворче мистецтво», і дуже вдячна викладачам нашої Академії. Крім базових знань про композицію, рисунок, живопис для мене найголовнішим стало вміння бачити гармонію кольору, відчувати музику ліній, перетворювати дійсність та надавати глибший сенс зображенню, робити його більш виразним, а також пошуки особистого стилю. Бакалавр — це тільки початок, тому я і надалі продовжую навчання в Академії.

Кожен новий день — це боротьба з прихованим злом. Всюдищу спокуса огортає невидимою павутиною. Обволікає, заспокоює до тих пір, поки не усвідомлюєш, що виходу немає, повітря не вистачає. Єдиний спосіб звільнитися — розкрити кокон та переродитися раз і назавжди. Як її виявити? Спокуса всюди... Стерті кордони, нові форми, ілюзії. Навчиться дивитися глибше і бачити суть речей, переводити фокус з себе зовнішнього на себе внутрішнього. Пам'ятати про головне.

Всюдищує спокуса
2018. Полотно, олія. 70 x 70 см

Литвин Тетяна

Народилась 1993 р. у Євпаторії. З 2012 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, бакалавр. Викладачі: А. Анорічева-Єрьомка, Є. Котляр, О. Брагін. Творчі напрями: живопис, графіка, мозаїка, вітраж, настінний розпис сучасними матеріалами, дизайн меблів, інтер'єрів. Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-066-765-32-75

E-mail: totdushiart@gmail.com

Навчання на спеціалізації «Монументальний живопис» збагатило мене та відкрило скарбницю можливостей: знайомство з чудовими мистцями, викладачами та студентами, можливість оволодіти багатьма мистецькими техніками: мозаїкою, вітражем, сграфіто, керамікою тощо.

Світло всередині кожного з нас є вічним пальним життя. Коли ми залишимо цей світ, то втратимо й тіло, але це не буде Нічим, це не буде кінцем, навпаки, це буде інша форма життя, інший рух. Але світло і енергія, яка робить криницю чистою, а яблука соковитими, струмуватиме в жилах всіх рослин, які отримали нашу трансформовану живильну силу, і то будуть вже їхні сили і їх знання.

”

Колись мій син на похоронах мого батька сказав: «Я тепер зрозумів, що таке смерть. Ось яблуко впало, згнило, а потім на цьому місці нове яблуко проросте». Так невже я не проросту де-небудь коли-небудь?

Емір Кустуріца (нар. 1954)

Світло життя
2018. Полотно, олія. 170 x 90 см

Ляшенко-Тарасовець Марина

Народилась 1992 р. у Дніпро. З 2008 по 2012 рр. навчалась у Дніпропетровському художньому училищі. З 2012 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, спеціаліст. Викладачі: Є. Котляр, О. Брагін. Учасниця всеукраїнських та міжнародних виставок та пленерів, зокрема в Польщі. Мета творчості у виявленні людської діяльності та людської натури в усіх її виявах. Це також різні стани душі, потворність і краса, які об'єднуються і, власне, її створюють. Здебільшого працює з акрилом, олійними фарбами, експериментує з абстракціями, також з графікою. Твори знаходяться у приватних колекціях в Україні, Польщі та Німеччині. Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-068-117-90-80
E-mail: tarasovets.marina@gmail.com

Навчання за спеціалізацією «Монументальний живопис» дало мені професійні навички, розширило погляд на сучасне мистецтво і вказало основні напрямки мого особистого розвитку як митця. А також навчило занурюватися у рефлексію і досягати поставлених цілей.

Якщо картина може бути середовищем існування почуттів, тоді моя робота саме про це. Довгий час мене турбувало питання «повернення додому». Іноді, ідучи по вулицях, знайомих або невідомих, перед очима миттєво пролітали якісь невловимі тіні, якісь спогади про дитинство, моменти, про які навіть не здогадувався, що пам'ятаєш, і тоді з'являються аромати і запахи дому — те, що вже промайнуло, але саме вони створювали ту атмосферу і творили поняття дому. Крапля роси на листі яблуні у саду батьків зникла назавжди, але її відбиток закарбувався в моїй душі. Так що є тоді поверненням, коли воно фізично є неможливим, як не спогади?

Спогади про дім
Диптих. 2018. Полотно, олія. 70 x 60; 70 x 50 см

Молдаван Анастасія

Народилась 1991 р. у Харцизьку Донецької обл. З 2006 по 2010 рр. навчалась у Донецькому художньому училищі, викладачі: В. Качанов, І. Качанова. З 2011 по 2017 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Викладачі: Є. Котляр, О. Брагін, В. Носенков, І. Кардаш. Працює в Академії Кар'єри Салонного Бізнесу (Київ), викладач спеціального малюнку, візажист. Живе і працює у Києві.

Тел.: +38-066-765-32-75

E-mail: totdushiart@gmail.com

Навчання на спеціалізації «Монументальний живопис» допомагало мені у багатьох сферах, як у розписах стін, мозаїці, так і в створенні аквариму, макіяжу тощо. Естетичний смак, робота з кольором, створення різних образів, вміння малювати в різних стилях, любов до своєї справи і бажання навчати інших — все це я використовую зараз у своїй професійній діяльності.

Спочатку я намалювала портрет, яблука хотілося використати як символ спокуси, а хрест — як символ відродження. Ім'я Анастасія має значення Воскресіння, або яка воскресла. Так вийшло, що робота керувала мною, і ідея сформувалась у процесі написання твору, поступово з додаванням елементів, вона набувала сенсу. Так і народилася картина, в яку я вклала таємницю свого імені: Анастасія — від спокуси до воскресіння. В роботі кожен елемент має символічне значення. І хоча вона написана у складний, переломний період мого життя, а вінок із яблучним гіллям нагадує терновий, на ньому все ж таки цвітуть квіти, і я знаю, що з часом з'являться нові плоди. Це моє переродження!

Таємниця імені
2018. Полотно, акрил. 90 x 80 см

Осока Юлія

Народилась у Харкові. З 1997 по 2001 рр. навчалась у ХХУ на художньо-педагогічному відділенні. З 2001 по 2007 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ у Є. Котляра та В. Гонтаріва, спеціаліст. Займається керамікою, вітражем, скульптурою та живописом. Живе і працює у Києві.

Тел.: +38-066-202-92-58

E-mail: iuliaosoka@gmail.com

ХДАДМ — це Alma mater, завжди alma mater, і ніяк інакше! Професія, яку я отримала, це велика частина мого життя, і ХДАДМ для мене важко переоцінити.

Живопис без забаганок клієнтів довгі роки був для мене рідкістю. Емоції, які я накопичувала в собі, я плеснула на полотно. Хотілось різнобарв'я, ніжності, любові. Ця тема — «Яблуко. Самопрезентація міфу» — була дуже доречною для мене. Символ яблука у різні часи мав багато значень, але перша асоціація — це плід, який Єва дала Адамові. Так і я даю його своєму чоловікові — наше сумісне життя, радощі і труднощі, ніжність і турботу один до одного. Яблуко — це ми, а навкруги наш Рай, до якого ми разом йдемо.

”

*Жінка — наймогутніша в світі істота,
і від неї залежить направляти чоловіка туди,
куди його хоче повести Господь Бог.*

Генрік Ібсен (1828-1906)

Едем
2018. Полотно, олія. 100 x 120 см

Перепелиця Катерина

Народилась 1990 р. у Донецьку. З 2011 по 2017 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, спеціаліст. Викладачі: В. Носенков, І. Кардаш, О. Брагін, М. Радомський, О. Сердюк. Викладач ХДХШ ім. І. Ю. Репіна. Вільний художник, брала участь у колективній виставці «Intro» та деяких виставка у місті Харкові. Живе у Харкові.

Тел.: +38-067-375-01-37

E-mail: rainbow09102016@gmail.com

Навчання в академії, на будь-якій кафедрі, будь то МЖ чи ГД, чи інші, допомогло мені зрозуміти, що у мене є руки і мозок, які разом створюють непоганий дует. Навчання в академії навчило мої очі бачити ширше, а серце — приймати більше.

Я не люблю розповідати про свої роботи, доводиться вигадувати щось оригінальне. Навіть на автопортреті у мене рот закритий, або затулений. Багато людей зі мною не погодились, що образ весни не такий, глядач мені не вірить, але, хочу зауважити, що то не весна, а я у весні.

”

*Межі раю і пекла рухливі,
але завжди проходять через нас.*

Станіслав Єжи Лец (1909-1966)

Знову весна
2018. Полотно, акрил. 50 x 70 см

Погребняк Євгенія

Народилась 1991 р. у Севастополі. З 2007 по 2011 рр. навчалась у Кримському художньому училищі ім. М.С. Самокіша, відділення станкового живопису. Вчителі: В. Григор'єв, І. Шевченко. З 2011 по 2017 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Вчителі: Є. Котляр, В. Носєнков, І. Кардаш, О. Брагін, Д. Хрісанфова, М. Радомський, Р. Ногін та О. Сердюк. Зараз навчається в аспірантурі ХДАДМ. Учасник обласних та всеукраїнських виставок, учасник Street Art on VIII International Forum "Design-education 2015", проєктів: «Від Трипілля до сьогодення», «Monumental view» тощо. Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-066-877-92-91
E-mail: art.pogrebnyak@gmail.com

Навчання в академії — це дуже цікавий та пізнавальний шлях, який дав поштовх до розкриття та розширення професійних можливостей, перевернув і збагатив яскравими фарбами світогляд як в професійному так і особистісному зростанні. Цей шлях залишив дуже теплі, насичені спогади, адже атмосфера по-сімейному тепла та творча.

Кожен наш вибір десь починається. Наскільки добре ми себе знаємо? Ми думаємо, що усвідомлюємо хто ми є. Але це не так. Світ всередині нас набагато складніший і більш багатогранний, ніж ми собі уявляємо. Минуле, сьогодення та майбутнє рівноправно співіснують у нас в один і той же час, в момент вибору, в момент усвідомлення. Минуле, переосмислене або навіть вигадане так само сильно впливає на наше сьогодення, як і вірогідне чи можливе майбутнє. Всередині нас світ, в якому немає кордонів, світ можливого і неможливого. Де починається наш вибір, яким він буде, та чи є він взагалі?

Діалог
2018. Полотно, олія. 120 x 75 см

Саєнко Тетяна

Народилась 1982 р. у м. Охтирка Сумської обл. З 1999 по 2004 рр. навчалась у ХХУ. Викладачі: Г. Лісничий, В. Висікайло, З. Пилипенко. З 2004 по 2010 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ. Вчителі: Є. Котляр, Д. Хрісанфова, Д. Шевченко. Учасник ленд-арт і стрит-арт, симпозиумів, міжнародних пленерів, виставок. Живе і працює у Києві.

Тел.: +38-098-905-44-08

E-mail: tanyasaenko27@gmail.com

Чи є сенс відкривати глядачеві концепцію автопортрета? Адже мій автопортрет — це те, як я бачу себе зараз на життєвому шляху. Пояснювати символіку глядачеві — це зробити все за нього.

”

Автопортрети я пишу тому, що так часто буваю одна, і ще тому, що я – людина, яку я знаю найкраще.

Фріда Кало (1907-1954)

Автопортрет з яблуком
2018. Дошка, левкас, графіт, мішана техніка. 30 x 45 см

Сімонова Альона

Народилась 1984 р. у Дрездені, Німеччина. У 2005 р. навчалась в іконописній школі в Харкові. З 2001 по 2006 рр. навчалась у ХХУ на художньо-педагогічному (живописному) відділенні, викладачі: В. Старіков, Ю. Дятлов, М. Сердюк. З 2006 по 2012 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Вчителі: Є. Котляр, А. Анорічева-Єрьомка, О. Брагін, Р. Ногін. Закінчила аспірантуру ХДАДМ. У 2016 р. захистила кандидатську дисертацію за темою «Візантійські традиції в сучасних розписах православних храмів України (кінець XX — початок XXI ст.)» (наук. керівник: Є. Котляр). З 2017 р. працює старшим викладачем кафедри дизайну та образотворчого мистецтва ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, член Національної спілки іконописців України. Головний творчий напрямок діяльності — іконопис, реставрація станкового та монументального іконопису, портретний живопис. Має публікації в наукових журналах Харкова, Києва, Львова, Москви, Вітебська. Живе у Харкові.

Тел.: +38-068-918-93-86
E-mail: rudichalyona@mail.ru

Завдяки навчання на спеціалізації «Монументальний живопис» я познайомилася з різними техніками і технологіями живопису, новими для мене матеріалами. Особливо важливими виявилися знання з композиції, які є універсальними і зараз допомагають у роботі над різними проектами.

Назва даного проекту «Автопортрет з яблуком. Самопрезентація міфу» розкриває перед художником широкий спектр смислів та символів, дозволяє звернутися і до міфології, і до біблійної історії гріхопадіння. Цікаво, що з поширенням християнства яблуко стало асоціюватися з Преображенням — святом, коли освячують ці плоди. Звідки й прийшло це свято, більш відоме як Яблуневий Спас. У цей день Господь Ісус Христос преобразився на горі Фавор і показав, до чого ми закликані. Для тих, хто не готовий йти до монастиря, кращий шлях для самовдосконалення та преображення — це сім'я, де людина вчиться любити, прощати, жертвувати собою заради блага інших. Для мене ця робота стала іконою моєї родини, ідеалом гармонії та злагоди, до якої прагну.

Яблуневий Спас
2018. Папір, акварель, гуаш. 30 x 40 см

Стаценко Таїсія

Народилась 1997 р. у Харкові. З 2012 по 2014 рр. навчалась у Харківському художньому ліцеї. З 2014 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, бакалавр. Ведучі викладачі: Є. Котляр, А. Анорічева-Єрьомка, О. Брагін. Працює в галузі станкового живопису (улюблені жанри: натюрморт та пейзаж). Авторка багатьох розписів та муралів в Харкові (спортивно-розважальні об'єкти, офіси тощо). Учасниця обласних та всеукраїнських виставок в Харкові та Києві, лауреат декількох художніх конкурсів. Живе і працює у Харкові.

Тел.: +38-050-708-41-35
E-mail: tasiastatsenko@gmail.com

Навчання на МЖ дало мені розуміння як працювати з масштабними проектами, розкрило технологічні особливості роботи зі стіною, які етапи треба дотримуватися. Ділячись досвідом, викладачі академії пояснили багато важливих моментів і нюансів з розпису стін, що допомагає мені у реалізації власних проектів і виконанні замовлень. У процесі навчання ти пізнаєш усі тонкощі професії, які матеріали ти можеш використовувати для роботи та на практиці зрозуміти, що тобі більш до вподоби. Вивчаються такі техніки, як сграфіто, вітраж, кераміка, мозаїка. Випускників Академії, саме з монументального живопису, можна взагалі вважати універсальними художниками, які можуть працювати у багатьох напрямках.

Яблуко має багато символів, і один з них — це молодість і безсмертя. Свій автопортрет з яблуком я зв'язала з ідеєю давньогрецького міфу про Яблука Гесперид. Юність, цвітіння, початок чогось нового — все це відображується у портреті. Пташка, яка звільнилася з клітки, говорить про пориви юності, бажання подолати життєві рамки та межі. Молодість — тимчасове явище, згасаюче з кожною годиною. Час невпинно біжить, і ми навіть не помічаємо його. Молодість — це стан душі, потрібно його захищати від вторгнення, насолоджуватися моментами, ризикувати, програвати в чомусь та вчитися і головне — жити.

Яблучний букет
2018. Полотно, олія. 60 x 80 см

Сьянова Світлана

Народилась 1983 р. у Харкові. З 1999 по 2004 рр. навчалась у ХХУ за фахом «живописець-викладач». З 2004 по 2010 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, спеціаліст. Вчителі: Є. Котляр, В. Гонтарів, Д. Хрісанфова, І. Кардаш, А. Анорічева-Єрьомка, Г. Петухова, М. Радомський. З 2002 по 2007 рр. навчалась в іконописній школі при Харківській Духовній семінарії. Працює у галузі іконопису та храмових розписів, є керівником дитячої художньої студії. Приймала участь у численних виставках з іконопису та живопису (Харків, Київ, Полтава). Живе у Харкові.

Тел.: +38-068-080-49-83, +38-095-536-13-38

E-mail: avrora.solar@gmail.com

Навчання на кафедрі МЖ дає вміння просторово мислити, з легкістю застосовувати композиційні прийоми та різноманітну пластичну мову задля створення будь-якого зображення, володіти різними художніми техніками. Кафедра МЖ — це як одна велика родина викладачів та студентів, дуже різних, але близьких по духу і цікавих людей, спілкування з якими, як і процес навчання, стимулює до творчості, тонкого відчуття, аналізу та образного мислення.

Композиція автопортрету, на який мене надихнули мої діти, є досить простою: я сиджу на лавці в літньому саду в тіні дерев з дитячим малюнком в руках. Його приніс мій маленький синочок, а сам втік грати. Яблуні з його малюнка перекочували на моє плаття, а може бути, і яблуня, під якою я сиджу, теж з'явилася з цього зображення. Намальоване яблуко поруч з реальним плодом, що лежить на садовій лаві... Світ дитячих фантазій настільки реальний, що в моїх спогадах дитинства плутається те, що було насправді, з тим, що малювалося в уяві під враженням від навколишнього світу. В той час можна було відправитися у космічну подорож в картонній коробці, коли розумів мову тварин (а особливо, своєї кращої в світі собаки), коли можна було миттєво стати ким завгодно... Світ, що оточує нас, і світ намальований, реальність та ілюзія переплітаються між собою, як гілки дерева, і дуже часто, як і в дитинстві, буває важко простежити, де вигадка переходить у дійсність. Зображення, знак, символ — це і є свідчення реальності. А тим більше для чуттєвої, сприйнятливої натури митця, який, як дитина, здатний в калюжі на асфальті побачити море...

У саду
2018. Полотно, олія. 70 x 50 см

Фринтов (Євдошенко) Тетяна

Народилась 1974 р. у Харкові. З 1991 по 1996 рр. навчалась у ХХУ на художньо-педагогічному відділенні, викладачі: Г. Лісничий, Б. Гулянський, В. Старіков. З 1996 по 2001 рр. навчалась у ХДАДМ на спеціалізації МЖ, спеціаліст. Викладачі: Є. Котляр, В. Гонтарів. З 2001 р. живе у Канаді, м. Міссіссага (частина т. зв. Великого Торонто). Кілька років працювала у вітражних компаніях в Торонто, після був пошук та переосмислення свого творчого «Я». У 2013 р. Закінчила Сенека-Коледж у Торонто за спеціалізацією «Незалежна ілюстрація», після чого працювала фрилансером як ілюстратор і графічний дизайнер. З народженням другої дочки відбулося остаточне й повне занурення у світ акварелі та олійного живопису. Роботи знаходяться у приватних колекціях в Канаді та за її межами.

E-mail: etetyana@gmail.com
<http://tatianafrintov.art/>

Мені довелося вчитися у двох країнах. Можу сказати, що кожен досвід перебування студентом, почасти так само, як і самоосвіта і досвід подорожей, розширює горизонти світогляду і привносить в твоє власне бачення і сприйняття світу особливу нотку й допомагає бачити в ньому тони та відтінки, які раніше не помічав або навмисно ігнорував. Те, що раніше здавалося непорушним правилом течії життя, згодом стає лише однією з версій або гіпотез, часом не завжди вдалим, що мають під собою ґрунт. Але це завжди безцінний досвід, бо *«те, що, на нашу думку, ми вже знаємо, часто не дозволяє нам вчитися»* (Клод Бернар).

Участь у цьому проекті виявилася абсолютно спонтанною дією і приємною несподіванкою для мене самої, бо, коли сам автор проекту Євген Котляр анонсував його в соціальних мережах, мене ця ідея не сильно привернула саме через яблуко як необхідну умову та атрибут в автопортреті. Будучи абсолютно байдужою до цього фрукта, я не бачила, як яблуко могло б в моєму випадку допомогти розкрити себе у портреті, побудувати гармонійну розповідь про себе. Але згодом я прийняла виклик, протиставивши себе через своє віддзеркалення яблукам в контражурному освітленні, зображенням як частина натюрморту з дзеркалом. Один з членів моєї родини свідомо чи мимоволі також став учасником цього проекту, залишивши свій «автограф» на одному з яблук, що стало, як на мене, дуже доречним.

Селфі з яблуками
2018. Полотно, олія. 61 x 51 см

Худякова Анастасія

Народилась 1996 р. у Харкові. У 2010 р. закінчила ХДХШ № 1 імені І.Ю. Репіна. З 2013 по 2018 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Викладачі: А. Анорічева-Єрьомка, В. Носенков, Є. Котляр, О. Омельченко, Д. Шевченко, Р. Ногін, Д. Хрісанфова. Член Національної спілки художників України. Приймає активну участь у художніх виставках та пленерах (Україна, Польща, Казахстан, Росія, Болгарія, Ізраїль). Займається художніми розписами: автор муралів в Харкові: «Герб м. Харкова» (2016, вул. Новгородська), «Старе місто» (2017, вул. Кузнечна 6), «Казковий світ» (2017, пр. Науки, 17 А). Твори зберігаються у приватних колекціях України, Росії, Болгарії, Німеччини. З 2016 р. працює викладачем живопису в ХДХШ ім. І.Ю. Репіна № 1. Живе у Харкові.

Тел.: +38-096-331-90-28
E-mail: khudyakovaart@gmail.com

Колись я почула фразу, що справжній художник повинен вміти все. Так ось, саме наша кафедра навчає всьому, а саме: мозаїка, фреска, сграфіто, вітраж, кераміка. Нехай це пролунає банально, але я щаслива що потрапила на «МЖ». Цей вибір був спонтанним, я серйозно готувалася вступати на «Інтер'єр та обладнання», але передумала майже в останню хвилину. І вважаю це найкращим своїм спонтанним рішенням. Освіта в ХДАДМ дала мені найголовніше — це усвідомлення себе як художника! Перебуваючи в стінах академії, мені здається, навіть сторонні почувають себе творчими людьми, а це є чи не найважливішим фактором у становленні творчої особистості.

На все свій час. Не потрібно поспішати, всі двері відчиняться. Насолоджуйся тим, що маєш зараз.

На все свій час
2018. Полотно, олія. 60 x 80 см

Шматова Ірина

Народилась 1978 р. у м. Рівне. З 1994 по 1999 рр. навчалась у Луганському державному художньому училищі за фахом «живописець-викладач», майстерня Д. Фуліді. З 1999 по 2006 рр. навчалась у ХДАДМ за спеціалізацією МЖ, магістр. Викладачі: А. Анорічева-Єрьомка, Є. Котляр, В. Носенков, В. Гонтарів. Приймала участь у розписах православних храмів Харкова, Феодосії. Працювала у галузях книжкової ілюстрації, кіно, станкового та монументального живопису, декорування приватних інтер'єрів. Учасник республіканських, міських виставок та творчих проєктів у Харкові і Києві. Роботи знаходяться в приватних колекціях України та зарубіжжя. Живе і працює у м. Ірпінь, Київської області.

Тел.. +38-050-908-77-20
E-mail: htoswork@gmail.com

І взагалі-то я везунчик. Без зайвого пафосу — я ніколи, не за яких обставин не шкодувала, що навчалась на монументалці. Це не тільки жива і багатогранна професія, це не тільки почуття єдності і вміння працювати «плече о пліч», роблячи розпис «однією рукою», хоча вас працює щонайменше шестеро, але й загартування характеру, вміння працювати над собою, вчитися у тих, хто поруч. Відчуття живого ремесла, що опановуєш. Так, мені пощастило. І я безмежно вдячна долі за цей подарунок.

Весна... і перша, і остання... Змиває сніг її перший дощ. Крізь осінній смуток стиглого плоду і холодні обійми довгої зими проростає нова надія на щось ліпше, подібне до того, як ледь чутно бринить крило птахів, які повернулись додому.

Дощ після довгої зими
2018. Дерево, левкас, змішана техніка. 70,5 x 90 см

Чоловічий погляд на жіночий проект

Цікавим, хоча і не дивовижним, як мені підказали самі автори, був той факт, що усі двадцять чотири учасники проекту виявилися його учасницями. Чоловікам у ньому просто не знайшлося місця, настільки красномовно лунала у проєкті тема феміні. Відповідною стала і роль куратора, який дивився на все, що відбувалося, з іншого табору. Цей погляд, а також знання життєвих та творчих траєкторій мисткинь дозволяє констатувати, що твори відобразили не тільки певну майстерність та творчий стиль авторів, але й їхнє внутрішнє самооголення, справжній погляд на себе на певному відрізку життя. Немає сумнівів, що для багатьох учасниць таке відображення *alter-ego* стало одкровенням. І я впевнений, що саме яблуко з його символічним контекстом підштовхнуло саме жінок взяти участь у проєкті, відчувати в собі відлуння давнього міфу і далекий «поклик амазонок», щоб відобразити через нього свої персональні відгомони, віддзеркалити власну «Я-концепцію» скрізь призму свого, жіночого.

Образ Єви-спокусниці став первинним (природним) архетипом, але не єдиним джерелом, що був втілений у живописних творах. Накладаючи його на індивідуальність життя та психоемоційну сферу, врешті-решт, на завдання автопортретності, авторки пропустили цей образ через своє жіноче начало. І тут виявилась цікава соціологія: велика частина творів явно чи імпліцитно виявила тему жіночності — самоспоглядання, чуттєвості, еротизму, в той час як інша, нечисленна, показала іншу, сімейну іпостась жінки. У суто художньому плані запропо-

нований мотив трансформувався в особистісні образні і метафоричні репрезентації: жанрові або символічні, звернені всередину себе або до глядача, умиротворені, відчужені, повні пристрастей і експресії.

Серед них зустрічаємо й споконвічний сюжет чоловічого і жіночого — оновлена префігурація біблійної легенди, де яблуку вже не плід спокуси, а потаємний атрибут довіри. Інший приклад — зображення сталого іконографічного мотиву — трьох жіночих поколінь, які уособлюють неблаганний плін життя, де яблука — його плоди та оновлююча сила. Інакше цей мотив розгортається у творах, натхненних християнською духовністю, таїнством та символікою, де ці плоди є джерелом божої благодаті. Контрастною пасіонарністю сповнені роботи, де мотив жіночого потенціалу ще шукає своєї реалізації, виходу, трансформації. Вони уособлюють жіночу красу і спокусу, силу та енергію через зображення хреста, томління в серцевині «забороненого» плоду, образів тендітної і вічної молодості, ліричного та романтичного настрою.

Здається, що навіть з формального боку, яблуку змушує автора знайти йому відповідне місце у композиції. Але насправді, саме воно і задає місце, рух і сам образ героїні, дозволяє їй краще розкрити свою сутність, непомітно для себе дати ключ до загадки своєї жіночності. З чоловічого горизонту така самопрезентація стає самовикриттям. Саме через це треба розглядати, наприклад, мотив очищення шкірки яблука як тему очікування змін, яблука на голові — як втілення образу балансу й довіри, яблука в долонях — готовність віддати своє серце чоловікові тощо. Ця мова натяку нескінчена. Спостерігаємо й те, що авторки використовують відомий прийом відображення у дзеркалі — згадаємо хоча б Веласкеса, що дозволяє відкрити глядачеві тільки те, що автор бажає, грати з його, глядацькою уявою¹⁹.

Без авторських підказок неможливо побачити у творах несподівану лінію дитинства, що стала продовженням долі мисткинь. Це вже прямий родинний слід, відображений у надкушеному яблуці, у ледь помітній дитячій руці з плодом, яка якби випадково потрапила в кадр полотна, в цілій жмені яблук (число дітей), дбайливо, по-материнськи притиснутих до череву тощо.

Академічні традиції, декоративізм, примітив та ілюстративність, так само як і стилістика церковного живопису, езотеризм, сюрреалістичні мотиви тощо втілювалися в авторських рішеннях багатьох творів поряд із зразками левкасного живопису, що більш нагадують арт-об'єкти. Сучасна культура селфі, пов'язана з новітніми формами самопрезентації в соціальних мережах, також надала низці творів гостроту репортажного фотокадру, панорамність та сферичність.

Представлені живописні пошуки відображають не тільки повноту, а й дуалізм жіночої натури, де усе коло образів - навколо і всередині яблук - відкриває безмежний простір асоціацій і сенсів. Це дозволяє ширше зрозуміти, що саме є «жіночим», виявити традиційні та сучасні ареали жіночої природи, її світла й тіні. Власне, і весь проект є не просто «врожаєм яблук» в одному кошику — цілих, розрізаних, надкушених і недогризків. Це цілий світ жіночих образів, характерів, ролей і еманцій, який і є збірним портретом сучасної Єви. Тієї жінки, яка через поклик статі шукає свого біблійного раю у повноті життя, добробуті і родючості, та водночас намагається виразити через мистецтво свою особливість та творчу індивідуальність, висловити питання та відповіді, втілити свою мрію та реалізувати свою місію.

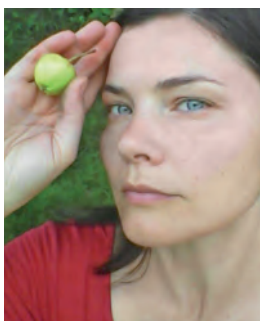
¹⁹ Довгалюк С. Перед дзеркалом. Музейний провулок. К.: Національний художній музей України, 2006. № 1(15). С. 104-113.

СЕЛФІ З ЯБЛУКОМ

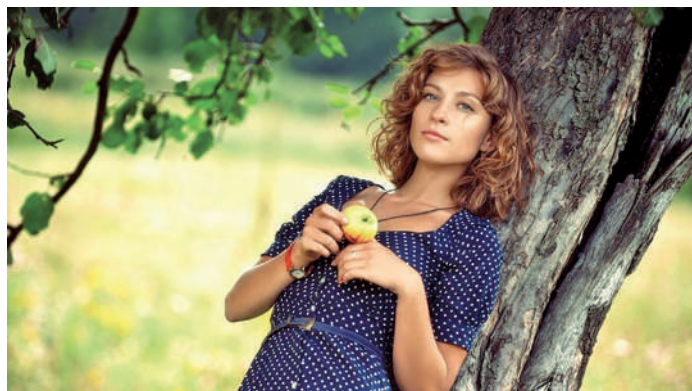
*Від свого портрета я не чекаю
справедливості – я чекаю
від нього милосердя.*

Біллі Хьюз (1862-1952)

*Чому Адам і Єва не доторкнулися
спочатку до дерева життя? Тому що
спокуса безсмертям слабкіша,
ніж знанням і особливо владою.*

Еміль Мішель Чоран (1911-1995)

*Я хочу вразити Париж
за допомогою яблука!*

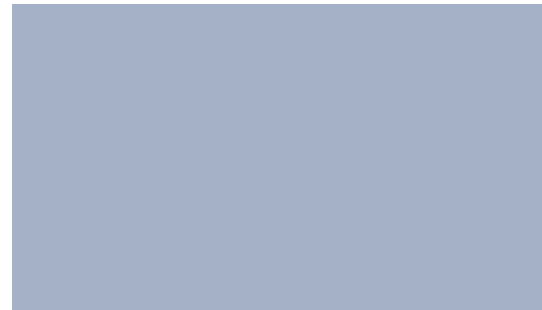
Поль Сезанн (1839-1906)

*Навіть Адам серед райського блаженства
не відчував себе цілком щасливим і скуштував
від злочасного яблука, нагородив всіх нас
потребою все знати, а тому протягом всього
нашого життя ми шукаємо те, що нам ще невідомо.*

Олександр Дюма (1802-1870)

АВТОПОРТРЕТ З ЯБЛУКОМ. Самопрезентація міфу: Кураторський проект Євгена Котляра. Каталог виставки / Автор-укладач Котляр Є. Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2019. 80 с.

У каталозі представлено репродукції автопортретів 24 мисткинь, створені спеціально для проекту «Автопортрет з яблуком. Самопрезентація міфу» у 2018 році. Усі учасниці проекту є випускницями кафедри «Монументальний живопис» Харківської державної академії дизайну і мистецтв різних років. Їх роботи показують творчі самопрезентації авторками свого «Я» на тему одвічного питання людства про своє життя і долю, світовідчуття і призначення, межі дозволеного і спокусу, нарешті, жіночності та краси. Супроводжуючі статті про місце і еволюцію біблійного сюжету «Адама і Єви» у світовій художній культурі дозволяють уявити цю творчість у контексті багатовікової траєкторії мистецтва на сучасному його відрізку, скласти як пазл збірний колективний портрет нашого покоління, краще побачити в ньому різноманітну жіночу природу.

Організатори проекту:

Центр Сходознавства Харківської державної академії дизайну і мистецтв
Кафедра монументального живопису ХДАДМ

Автор проекту: Євген Котляр (ідея, куратор, автор текстів), eugeny.kotlyar@gmail.com

Дизайнер проекту та каталогу: Надія Величко

Літературний редактор: Аліса Новак

Проект здійснено за підтримки компанії CS Ltd. Компанія CS є найбільшим постачальником ІТ-рішень, високотехнологічного обладнання та послуг для фінансових компаній.

Підписано до друку 01.10.2019
Формат 69х84 1/6, гарнітура Helios
Умовних друкованих аркушів 20
Умовних видавничих аркушів 2,5
Друк офсетний, папір крейдований
Наклад 500 екз.
Харків, 2019

© Євген Котляр, 2019
© Надія Величко, дизайн, 2019

Кураторський проект Євгена Котляра

АВТОПОРТРЕТ З ЯБЛУКОМ

Самопрезентація міфу

Проект демонструє галерею автопортретів сучасних молодих мисткинь, які в різні часи пройшли вишкіл у Харківській державній академії дизайну і мистецтв за фахом «Мону-ментальний живопис».

Представлені твори віддзеркалюють різноманітний мистецький досвід та особистісний погляд авторками крізь призму свого «Я» на одвічну тему людської, зокрема жіночої, долі, з її пристрастями і бажаннями, призначенням і неминучістю, піднесеною красою і земними спокусами.

Сучасне мистецтво висвітлюється крізь призму ретроспективної панорами теми «Адам і Єва» у її різних сюжетних відгомонах. Це дозволяє показати, як розвивалися в часі естетичні уявлення людства про свою природу, допомагає глядачеві скласти сучасний портрет нашого покоління в його кращій, жіночій половині.

Проект здійснюється за сприяння Східного регіонального науково-мистецького центру Національної академії мистецтв України та Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Проект створений Центром Сходознавства та кафедрою монументального живопису Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Проект здійснено за підтримки компанії CS Ltd.
Компанія CS є найбільшим постачальником IT-рішень,
високотехнологічного обладнання та послуг для фінансових компаній